

رژمنای جدید ایران از برد دریایی بیشتر و راهبرد تهاجمی‌تر خبر می‌دهد

به قلم فرزین ندیمی (/fa/experts/frzyn-ndymy/)

۱۱ اکتبر ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

(English (/policy-analysis/new-iranian-warship-signals-longer-maritime-reach-more-aggressive-strategy
العربية (/ar/policy-analysis/sfynt-hrbyt-ayranyt-jdydt-tshyr-aly-mdy-bhry-atwl-wastratyjyt-akthr-dwanyt/))

درباره نویسنده

فرزین ندیمی (/fa/experts/frzyn-ndymy/)

او پیش از این برای موسسه واشنگتن در باره استراتژی تهران در باره استفاده از جنگ افزارهای دریایی ایران در جنگ نامتقارن نوشته است

تحلیل کوتاه

گرچه تهران معمولاً دستاوردهای دریایی و توانایی اقیانوسی خود را بزرگ جلوه می‌دهد اما سرمایه‌گذاری سنگینی در این بخش کرده که پیشرفت‌های منطقه‌ای مهمی داشته است

در ۵ سپتامبر نیروی دریایی سپاه پاسداران رژمنای «شهید سلیمانی» را به آب انداخت اولین رژمنای از دست‌کم سه ناو گشتی-رزمی موشک‌انداز جدید و دوبرنه (کاتاماران) با ویژگی‌های رادارگریزی بالقوه بنا به گفته علیرضا تنگسیری فرمانده نیروی دریایی سپاه این شناورها برد عملیاتی این نیرو را تا ۹۰۰ کیلومتر فراتر از مرزهای خلیج فارس افزایش خواهد داد که می‌تواند تمام اقیانوس هند تا کیپ تاون را پوشش دهد. نیروی دریایی سپاه از مدت‌ها پیش آرزو داشت ناوهای جنگی خود را به عنوان یک دستاورد تبلیغاتی و نمایش مبارزطلبی تا نزدیکی آمریکا اعزام کند اما تاکنون در زمینه عملیات‌های دریایی دوربرد چندان موفق نبوده است. گرچه نیروی دریایی ارتش ایران در جولای ۲۰۲۱ ابرنفتکش مکران و یک شناور دیگر را به سن پترزبورگ روسیه اعزام

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-atlantic-voyage-implications-naval-deployments-venezuela-or-syria> (https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-atlantic-voyage-implications-naval-deployments-venezuela-or-syria) کرد (https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-atlantic-voyage-implications-naval-deployments-venezuela-or-syria) و برای رسیدن به مقصد آفریقا را دور زد وارد دریای مدیترانه شد و از آن به سمت روسیه بیرون رفت

در مراسم به آب انداختن ناو شهید سلیمانی (اف-۱۳۱۳) حسین سلامی فرمانده کل سپاه این ناو جنگی آلومینیومی را فراز تازه‌ای در رقابت استراتژیک ایران به عنوان یک قدرت جهانی مصمم به کسب برتری منطقه‌ای در برابر دشمنانش خواند (https://tn.ai/2769924). او گفت: «قلمرو و شعاع امنیت ملی ما تا آنجایی است که منافع ما امتداد پیدا می‌کند» از جمله دریاهای دوردست که در این مورد از سوی ستاد کل نیروهای مسلح تعیین می‌شود

توانمندی‌های کشتی جدید

ناو شهید سلیمانی که از نظر طول (۶۵ متر) و توانمندی به ناو گشتی-رزمی موشک‌انداز کلاس «توئو چیانگ» تایوان شبیه است که در سال ۲۰۱۴ به آب انداخته شد برای پشتیبانی و تامین آتش حفاظتی برای قایق‌های تندروی مسلح در جاهایی بسیار دورتر از آب‌های ایران

طراحی شده است از جمله سه قایقی که خودش می‌تواند حمل کند کلاس تایوانی برای مقابله با شناورهای دریایی چینی از طریق تاکتیک‌های بزن-در-رو طراحی شده و «قاتل ناو هواپیمابر» لقب گرفته است. همین لقب به قایق‌های موشکانداز دوبرنده کوچک‌تر چینی موسوم به «تیپ ۲۲» داده شده که از قرار معلوم ایران در سال‌های گذشته پیش از تولید کلاس خود سعی کرد آن‌ها را خریداری کند (یکن از فروختن آن امتناع کرد). نیروی دریایی سپاه همچنین ادعا می‌کند ناو شهید سلیمانی یک شناور «رادارگریز» با سطح مقطع راداری یک قایق کوچک است هر چند توانمندی‌های واقعی آن در این مورد نامعلوم است.

در مورد سامانه‌های تسلیحاتی شناور جدید اولین ناو رزمی ایرانی با سامانه‌های پرتاب عمودی است که بنا به ادعا می‌تواند موشک‌های ضدهوابی با برد تا ۱۵۰ کیلومتر شلیک کند. همچنین می‌تواند از شش پرتابگر برای شلیک موشک‌های ضدکشتی از قبیل نصیر قادر و غدیر با بردهای ۳۵ تا ۳۰۰ کیلومتر استفاده کند. در مجموع بر پایه این توانمندی‌ها مقامات ایرانی ادعا می‌کنند ناو شهید سلیمانی بیش از ۷۵۰ کیلومتر «برد تخریب» دارد. البته ایران پیش از این سامانه‌های تسلیحاتی دیگری با همین میزان برد یا بیش از آن را دارا بوده است. مثلا موشک ضدکشتی و کروز زمینی «ابومهدی» که بنا به گزارش‌ها در سال ۲۰۲۰ رونمایی شد و از قرار ۷۰۰ تا ۱۰۰۰ کیلومتر برد دارد. با این حال ناو شهید سلیمانی می‌تواند با پرتاب پهنادهای انتحاری مثل شاهد-۱۳۱ یا ۱۳۶ برد تخریب خود را به مقدار زیادی افزایش دهد (هر چند با قدرت تخریب کمتر). دو پهپاد یادشده می‌توانند اهدافی تا ۱۰۰۰ کیلومتر دورتر (یا حتی ۲۲۰۰ کیلومتر بر اساس برخی منابع تاییدنشده) را هدف قرار دهند. این ناو ممکن است بتواند موشک کروز قدس-۱/۲ و موشک کروز ضدهوابی پرسه‌زن «ماده ۳۸۵» را که ایران قبلا به نیروهای حوثی در یمن داده (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/yemens-southern-hezbollah-implications-houthi-missile-and-drone-improvements>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/yemens-southern-hezbollah-implications-houthi-missile-and-drone-improvements>) است. هم شلیک کند.

برای توانمندی‌های جنگ الکترونیک این ناو بنا به گزارش‌ها می‌تواند تجهیزات گسترده‌ای از این دست را حمل کند از جمله سکویهای پرتاب (راکت) فریبگر پیشرفته. اما ناو شهید سلیمانی در آرایش فعلی خود تجهیزات الکترونیکی حداقلی را همراه دارد.

نسبت به کشتی‌های متعارف شناورهای دوبرنده معمولا سرعت و قابلیت مانور بیشتری دارند و به خاطر طرح دو بدنه‌ای خود در دریاهای ناآرام‌تر پایداری و سازگاری بهتری دارند. این ویژگی غرق‌شدن آن‌ها را هم مشکل‌تر می‌کند. هرچند بدنه‌های آلومینیومی کشتی اگر در صورت برخورد با مین دریایی یا پرتابه انفجاری دیگری آتش بگیرند معمولا به سرعت خوب می‌شوند (همان‌طور که یک کاتاماران اماراتی در اکتبر ۲۰۱۶ وقتی از تنگه باب‌المنذب عبور می‌کرد در اثر اصابت تنها یک موشک حوثی از

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/hodeida-campaign-part-3-deterring-houthi-retaliation>) بین
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/hodeida-campaign-part-3-deterring-houthi-retaliation>) رفت
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/hodeida-campaign-part-3-deterring-houthi-retaliation>).

صنعت دریانوردی در حال ظهور

ناوهای گشتی-رزمی موشکانداز بیشتری از همین نوع شهید سلیمانی در کارخانه‌های کشتی‌سازی در بندر عباس جزیره قشم و بوشهر در حال ساخت است و نیروی دریایی سپاه ادعا می‌کند که سالی یک فروند از آن‌ها را رونمایی خواهد کرد که حاکی از تسریع زمانبندی تحویل است. پیمانکار اصلی این برنامه صنایع دریایی شهید محلاتی متعلق به نیروی دریایی سپاه است و شرکت‌های شهید درویشی و شهید محبوبی متعلق به وزارت دفاع به عنوان پیمانکار فرعی در آن کار می‌کنند.

در نوامبر ۲۰۱۸ مجلس ایران با تصویب (<https://rc.majlis.ir/fa/law/show/1103347>) یک قانون

(<https://rc.majlis.ir/fa/law/show/1103347>) تمام شرکت‌ها و گروه‌های صنعتی دریایی وزارت دفاع را در یک نهاد یعنی «سازمان صنایع دریایی نیروهای مسلح» ادغام کرد. این شرکت‌ها با هدف خودکفایی کامل تولید داخلی ایران در حوزه دریایی جمعا هر چیزی را از قایق‌های کوچک تا ناوچه‌های جنگی زیردریایی‌های متوسط تانکرهای (نفتی) افرامکس موتورهای دیزل واترجت (آبفشان) گیربکس و اقلام دیگر تولید می‌کنند. این واقعیت که صنایع دریایی ایران کمتر از صنایع هوایی و موشکی‌اش از تحریم‌های آمریکا تاثیر پذیرفته ممکن است به هدف ایران برای کسب خودکفایی کمک کرده باشد.

پیامدهای استراتژیک

ایران مخالف پرحرارت حضور دریایی آمریکا در آب‌های خاورمیانه است و فرماندهان نیروی دریایی سپاه پاسداران می‌گویند که برای آماده‌سازی و توسعه زرادخانه خود با هدف دفع (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iranian-seizures-raise-questions-about-unmanned-maritime-operations>) (analysis/iranian-seizures-raise-questions-about-unmanned-maritime-operations) نیروهای (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iranian-seizures-raise-questions-about-unmanned-maritime-operations>) (unmanned-maritime-operations) آمریکایی (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iranian-seizures-raise-questions-about-unmanned-maritime-operations>) هرروزه در تلاش اند یک ماموریت کلیدی دیگر هم طی چند سال گذشته ظاهر شده است: ممانعت از گسترش دسترسی دریایی اسرائیل به آب‌های نزدیک ایران در پی عادی‌سازی روابط اسرائیل با امارات و بحرین تهران همچنین بعد از یک سری حملات علیه کشتی‌هایش در دریای سرخ که نقطه اوج آن حمله به زرادخانه (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iran-and-israels-undeclared-war-sea-part-2-potential-military-escalation>) (potential-military-escalation) شناور (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iran-and-israels-undeclared-war-sea-part-2-potential-military-escalation>) / (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iran-and-israels-undeclared-war-sea-part-2-potential-military-escalation>) کشتی (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iran-and-israels-undeclared-war-sea-part-2-potential-military-escalation>) (potential-military-escalation) تجسس سیلویز (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iran-and-israels-undeclared-war-sea-part-2-potential-military-escalation>) (undeclared-war-sea-part-2-potential-military-escalation) در آوریل ۲۰۲۱ بود در حال گسترش حضورش برای تامین «امنیت دریایی» مفروض خود در دریای سرخ است □

علاوه بر این فرماندهان نیروی دریایی سپاه می (<https://tn.ai/2759828>) (<https://tn.ai/2759828>) گویند (<https://tn.ai/2759828>) از علی خامنه‌ای رهبر ایران ماموریت گرفته‌اند در «دریاهای دوردست» حضور پیدا کنند و این ماموریت را مکمل مسئولیت نیروی دریایی ارتش در «آب‌های آزاد استراتژیک» جلوه می‌دهند اما بیشتر شبیه رقابت مستقیم با آن است □ در هر صورت وقتی ناو شهید سلیمانی دوره طولانی آزمایش دریایی خود را کامل کند این کلاس جدید شناور می‌تواند توانمندی‌های جدید مهمی به نیروی دریایی سپاه ببخشد یعنی: اعزام قایق‌های موشک‌انداز موشک‌های ضدکشتی/ضدهوایی و پهپادها در مسافت‌های دورتر □ رزمناوهای جدید در ترکیب با کشتی‌های مادر/شناورهای تدارکاتی شهید رودکی (ال. ۱۱۰) و شهید موسوی (۳-۱۱۰) احتمالاً امکان عملیات‌های پایدار نیروی دریایی سپاه را در جاهای دورتری در اقیانوس هند و شاید فراتر از آن فراهم کنند از جمله پشتیبانی از ماموریت‌های کوچک‌تر و مخفیانه‌تر با قایق‌های تندرو □

البته نیروی دریایی سپاه عادت داشته دستاوردهای گذشته خود را بزرگ جلوه دهد و توانمندی (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-evolving-approach-asymmetric-naval-warfare-strategy-and-capabilities-persian>) (asymmetric-naval-warfare-strategy-and-capabilities-persian) های (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-evolving-approach-asymmetric-naval-warfare-strategy-and-capabilities-persian>) (asymmetric-naval-warfare-strategy-and-capabilities-persian) کلی (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-evolving-approach-asymmetric-naval-warfare-strategy-and-capabilities-persian>) (asymmetric-naval-warfare-strategy-and-capabilities-persian) آن هم به لحاظ کمی و هم کیفی به هیچ وجه به آمریکا نمی‌رسد □ اما پیشرفت نسبی‌اش در جهت ماموریت پایدار در آب‌های آزاد غیرقابل انکار است و سناریوهای متعددی وجود دارد که در آن‌ها سپاه می‌تواند گذشته از تهدید آزادی تجارت و تردد دریایی علیه تجهیزات و تاسیسات دریایی آمریکا نیز تهدید قابل توجه ایجاد کند □ بعد از این می‌توان انتظار داشت که امکانات نیروی دریایی سپاه در جاهای دورتر در اقیانوس هند مشکل‌آفرین شود هم برای انحراف توجه و منابع از خلیج فارس و هم اختلال در ابتکارات امنیت دریایی منطقه‌ای □ ایران همچنین ممکن است بخواهد در شرق مدیترانه قدرت‌نمایی کند و کشتی‌های باری حامل تسلیحات به بنادر سوری را اسکورت کند خصوصاً حالا که اسرائیل به شکلی فزاینده بر مراکز لجستیک هوایی-زمینی ایران در عمق بیشتری از سوریه فشار می‌آورد □

بر این اساس آمریکا و شرکایش باید نقش در حال تکامل نیروی دریایی سپاه پاسداران و توسعه سامانه‌های جدیدش را از نزدیک زیر نظر بگیرند □ این به‌خصوص امروز اهمیت دارد چون پایگاه صنعتی داخلی ایران تدریجاً در حال جبران عقب‌ماندگی و تامین پلتفرم‌های مناسب و

سیستم‌های فرعی آنهاست خواه با ساختن آنها از صفر یا تغییر کاربری کشتی‌های تجاری برای اهداف نظامی □
فرزین ندیمی هموندیار انستیتو واشنگتن و متخصص امور امنیتی و دفاعی ایران و منطقه خلیج فارس است □

RECOMMENDED

تحلیل کوتاه

آیا حس انتقام ایران را به حمله به عربستان وامی‌دارد □

۱۱ اکتبر ۲۰۲۲

فرزین ندیمی

(fa/policy-analysis/aya-hs-antqam-ayran-ra-bh-hmlh-bh-rbstan-wamydard/)

تحلیل کوتاه

شبکه‌های اجتماعی در اعتراضات ایران: عرصه عمومی جدید □

۱۱ اکتبر ۲۰۲۲

مهدی خلجی

(fa/policy-analysis/shbkhhay-ajtmay-dr-atradat-ayran-rsh-mwmy-jdyd/)

تحلیل کوتاه

سلبریتی‌ها □ روحانیون □ و جانشینی: کارتهای زرد در اعتراضات ایران

۷ اکتبر ۲۰۲۲

مهدی خلجی

(fa/policy-analysis/slbrytyha-rwhanywn-w-janshyny-karthay-zrd-dr-atradat-ayran/)

TOPICS

(fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/) نظامی و امنیتی

REGIONS & COUNTRIES

(fa/policy-analysis/ayran/) ایران